

УДК: 368.029(330)

Греджева Т.В.
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Таврійського державного агротехнологічного університету

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація: У статті визначено зміст поняття «фінансовий результат страховика», надано класифікацію доходів і витрат страхової діяльності за її видами та визначено складові прибутку від страхової діяльності.

Ключові слова: доходи, витрати, страховик, страхові резерви, страхові виплати, прибуток.

Annotation: Activity of any enterprise, including insurance company, has for an object receipt of positive financial result from its realization. With the purpose of receipt of income and for the sake of providing of continuity and efficiency of activity an insurer must form and use the money of insurance fund. The income of insurer is characterized by efficiency of activity and stimulates him investment activity.

An income, as a financial result of insurer, shows by itself the cost estimation of his activity which can be defined, as a difference between profits and charges. Their classification, because of specific of insurance activity, it is resulted by us in the article. Coming from the resulted classification by the basic type of profits it is begun to work insurance bonuses which after economic maintenance identical a concept «profit yield from realization». The size of insurance bonus depends on the size of the set insurance tariff to which the norm of income as independent element of price is included on an insurance favour. The principal item of charges is payment of insurance compensation which directly influence on the size of financial result from insurance activity.

As for today in Ukraine low enough level of trust of population and enterprise to the sphere of insurance, there is a hard competition at the market of insurance services. Therefore important for an insurer is an increase of financial firmness of company which requires the increase of efficiency of activity and accordingly jumboizing income from insurance. Consequently, it is possible to assert that most difficult among the types of income of insurance company is an income from insurance activity.

Keywords: profits, charges, insurer, insurance backlogs, insurance payments, income.

Постановка проблеми: Діяльність страхової компанії полягає в наданні страхового захисту фізичним та юридичним особам. Для забезпечення безперервності та ефективності діяльності страховик повинен формувати й використовувати кошти страхового фонду з метою покриття збитків страхувальників, компенсації власних витрат по веденню страхових операцій, а також отримання позитивного фінансового результату – прибутку. Він характеризує ефективність діяльності страхової компанії, стимулює або стримує її ділову та інвестиційну активність. Стратегічна роль і значення прибутку у соціально-економічному розвитку зумовлює необхідність запровадження чітких та однозначних критеріїв визнання та методів оцінки усіх складових, що формують фінансовий результат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Дослідженню особливостей галузі страхування та проблем обчислення і обліку прибутку страховика присвячені роботи В.В. Базилевича, Н.М. Внукової, В. Варені, О.О. Гаманкової, С.С.Осадець, В.С. Прихо-

дько, О.І.Черняк, О.Ф.Філонюк, Р.Грачової, В.С. Леня. Однак, проблемні питання пов'язані з формуванням та порядком відображення в обліку фінансового результату страхової діяльності потребують додаткового розгляду і дослідження.

Постановка цілей статті: Метою статті є визначення складу доходів та витрат страховика для визначення фінансового результату з урахуванням специфіки страхової діяльності.

Виклад основного матеріалу: Фінансовий результат діяльності страховика являє собою вартісну оцінку підсумків його господарювання, що визначається як різниця між доходами та витратами страховика. Для ефективного управління компанією страховика необхідна достовірна інформація щодо формування прибутку від основного виду діяльності – страхування. В економічній літературі багато суперечок щодо сутності прибутку страховика та джерел його формування. Деякі вчені вважають, що враховуючи специфіку діяльності страхової компанії

«прибуток формується за рахунок перерозподілу коштів страхувальників» [1].

Фінансовий результат страховика – це вартісна оцінка підсумків фінансово-економічної діяльності. Виходячи з цього прибуток від страхової діяльності можна визначити, як різницю між доходами від страхової діяльності та витратами на надання страхових послуг. Він, як правило, має додатний характер, тобто набуває форми прибутку, а іноді – збитку.

У відповідності до Закону України «Про страхування» структуру прибутку визначає страхова та фінансова діяльність пов'язана з формуванням та розміщенням страхових резервів [2]. Виходячи з наведеного вважаємо за необхідне визначити склад доходів і витрат за рахунок яких формується фінансовий результат страховика. Зважаючи на специфіку страхової діяльності, страхові доходи та витрати можуть мати наступну класифікацію (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація доходів і витрат страховика за видами діяльності

Види діяльності		Доходи	Витрати
Звичайна діяльність	Основна діяльність (страхування, перестраховування)	Страхові премії; комісійні винагороди за передачу ризиків у перестраховування; частки страхових сум і страхового відшкодування, сплачені перестраховиками; повернені суми з централізованих страхових резервних фондів та технічних резервів, інших, ніж резерв незароблених премій.	Виплати страхових сум та страхового відшкодування; страхові платежі, сплачені перестраховикам; відрахування у технічні резерви, інші ніж резерв незароблених премій або математичні резерви зі страхуванням життя; відрахування у централізовані страхові резервні фонди; витрати на проведення страхування; інші витрати, що включаються до собівартості страхових послуг та ін..
	Інвестиційна діяльність	Одержані відсотки за кредитами, виданими страхувальникам; відсотки за депозитами; дивіденди за акціями; відсотки за облігаціями; участь у прибутку перестраховиків та юридичних осіб.	Дивіденди та проценти, виплачені по цінних паперах; витрати з управління активами, оплата послуг фінансово-кредитних установ, що діють на ринку цінних паперів.
	Інша діяльність	Доходи від орендних (лізингових) операцій; від продажу активів, фінансових інвестицій, безоплатна фінансова допомога та безоплатно передані товари; доходи від надання консультаційних послуг; штрафи, пені, інші доходи.	Орендні (лізингові) платежі
Надзвичайна діяльність	Доходи від надзвичайної діяльності	Відшкодування збитків від надзвичайних подій, спричинених екстремальними ситуаціями	Збитки від надзвичайних подій, спричинених екстремальними ситуаціями

Як видно з поданої класифікації, основним джерелом доходів страховика від основної діяльності є зароблені страхові премії. За економічним змістом поняття «страхові

премії» вважається аналогічними поняттю «виручка від реалізації», тобто є результатом надання (реалізації) страхових послуг. Такі кошти вважаються «заробленими» ли-

ше після закінчення дії договору страхування, якщо за цей період не відбувся страховий випадок.

Розмір страхової премії залежить від визначеної договором страхової суми – грошової суми, у межах якої страховик зобов'язаний провести виплату при настанні страхового випадку та встановленого страхового тарифу – ставки страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування. Від правильності розрахунку страхових тарифів залежить здатність

страховика нести відповідальність за своїми зобов'язаннями. При розрахунку страхових тарифів особливу увагу страховик повинен звертати на те, що страхової премії, обчисленої на основі цих тарифів, має вистачати на виконання зобов'язань перед страхувальниками; покриття витрат на утримання страхової компанії та отримання прибутку. Правильно визначена тарифна ставка забезпечує фінансову стійкість страховика. Складові тарифної ставки розглянемо на рисунку 1.

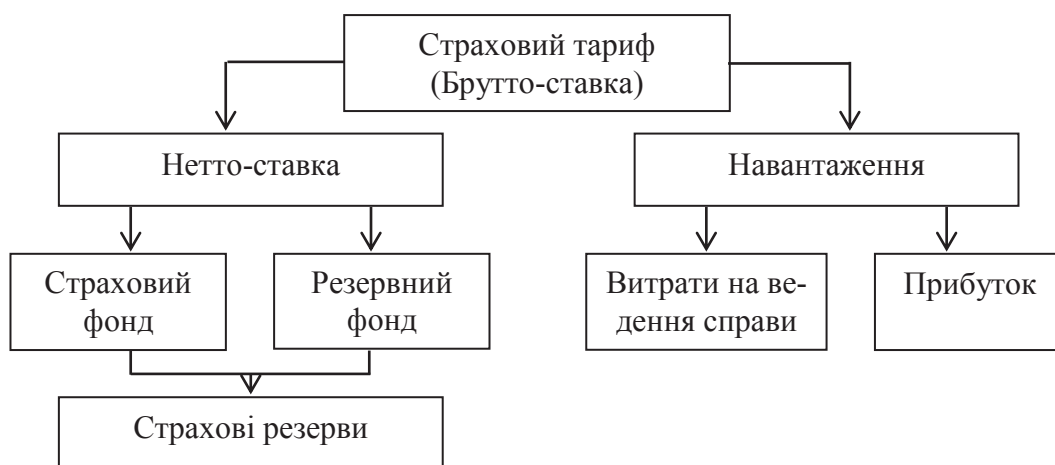

Рис. 1. Складові тарифної ставки

Основною статтею витрат страхової компанії від якого залежить її фінансовий результат є виплата страхових сум та страхового відшкодування. Згідно з Законом України «Про страхування» страховою виплатою є грошова сума, яка виплачується страховиком відповідно до умов договору страхування при настанні страхового випадку, а страхова виплата, яка здійснюється страховиком у межах страхової суми за договорами майнового страхування і страхування відповідальності при настанні страхового випадку має назву страхове відшкодування.

Специфіка страхової діяльності безпосередньо впливає на формування доходів і витрат суть яких полягає у необхідності перерозподілу дохідних та видаткових потоків між звітними періодами. Для даного перерозподілу, в якості механізму, страховиками використовуються страхові резерви. Особливістю резервів є те, що кожний від резервів має власне призначення, формується за власною методикою та відповідно по-різному впливає на фінансовий результат.

Зважаючи на специфіку страхової діяльності балансовий прибуток страховика складається з прибутку від страхової діяльності, прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності, прибутку від іншої звичайної операційної діяльності та надзвичайних операцій.

Висновки: З огляду на те, що на сьогоднішній день в Україні досить низький рівень довіри населення та підприємництва до сфери страхування, на ринку страхових послуг виникає жорстка конкуренція. Тому важливим для страховика є підвищення фінансової стійкості компанії, що вимагає підвищення ефективності діяльності та відповідно збільшення розмірів прибутку від страхування.

Отже, можна стверджувати, що найскладнішим серед видів прибутку страхової компанії є прибуток від страхової діяльності. Розмір даного виду прибутку залежить від розмірів зароблених страхових премій та витрат пов'язаних зі страховою діяльністю. Він зазвичай формується при визначенні страхових тарифів, норматив прибутку за-

кладається до бруто-ставки у складі навантаження та є самостійним елементом ціни на страхову послугу. Але страхова компанія може отримувати прибуток не лише за раху-

нок тарифної ставки, а й за рахунок зниження собівартості страхових послуг (зниження витрат на ведення страхової справи, зниження збитковості видів страхування).

Література:

1. Турбина К.Е. Тенденции развития мирового рынка страхования / К.Е. Турбина. – М.: Анкил, 2000. – 320 с.
2. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР зі змінами і доповненнями від 04.07.2013. [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. Законодавство України. – Електрон. текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
3. Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів, інших, ніж страхування життя № 3104 від 17.12.2004 зі змінами і доповненнями від № 2421 від 27.11.2012. [Електронний ресурс]: Держфінпослуг. Законодавство України. – Електрон. текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05>.
4. Ермасов С.В. Страхование : [учебник] / С. В. Ермасов, Н. Б. Ермасова. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Высшее образование, 2008. – 613 с. – (Основы наук).
5. Тронин Ю.М. Основы страхового бизнеса / Тронин Ю.М. – М. : Изд-во «Альфа-Пресс», 2006. – 472 с.